

Eva Belková: Zum Status des Tschechischen in Österreich
(Eine Untersuchung zur Nachfrage nach Tschechisch in Wien unter Berücksichtigung der
Beziehung von Sprache, Wirtschaft und Kultur)
Ústav germánských studií FF UK Praha, 87 stran + přílohy + CD

Posudek diplomové práce

Předkládaná diplomová práce Evy Belkové patří k sociolingvisticky orientovaným diplomovým pracím, které svým tématem spadají do aktuálně zkoumaných oblastí jazyka a ekonomie. Užití a osvojování (cizího) jazyka je v sociální praxi mj. spoluurčováno ekonomickými faktory, z nichž poptávka a nabídka (znalostí a dovedností jazyk užívat) patří k těm absolutně neopominutelným. Relevantnost zvoleného tématu nelze ničím zpochybnit.

Práce je vystavěna přehledně a v zásadě deduktivně, tj. autorka postupuje od obecného ke konkrétnímu. Ačkoli je její rozvržení nastíněno v úvodu na str. 8 a 9, bylo by bývalo asi z hlediska čtenáře vhodné tuto pasáž zakončit několika málo jasně formulovanými badatelskými otázkami, které by tak vytyčovaly základní cíle výzkumu.

Práce je bohatá na data – je potřeba ocenit, jaké úsilí autorka vyvinula při jejich sběru. Platí to nejen pro četná data statistická, nýbrž i u provedených interview. Jejich počet je nakonec nižší, než autorka sama původně plánovala, takže nepředstavují těžiště výzkumu, ale svou váhu tato data díky své mimořádnosti a ojedinělosti rozhodně v kontextu práce neztrácejí.

Myslím, že obsahu práce není nutné se na tomto místě dále věnovat. Zaměřím se na několik aspektů metodologické a teoretické povahy, které by pro autorku předkládané práce mohly představovat další přínos.

V teoretickém rámci se autorka opírá primárně o dílo F. Coulmase, které v některých pasážích propojuje s poznatky F. Grina. Protože se autorka v analýzách nevyhýbá (ostatně to ani jinak nejde) hodnocení přínosu a efektivity jazykové politiky, bylo by bývalo vhodné využít i dostupné studie *F. Grina (2003): Language policy evaluation and the European Charter for Regional and Minority Languages. Basingstoke: Palgrave*. Grin totiž vypracoval nástroje, které by autorce mohly dobře posloužit jako kritéria pro zhodnocení rakouské jazykové politiky vůči češtině.

Vzhledem k tomu, že si autorka kladla otázku po statusu češtiny v Rakousku resp. ve Vídni, bylo by ještě z teoretického hlediska možno odkázat na dnes již klasickou práci *R. Coopera (1989): Language planning and social change. Cambridge: CUP*. Autorka na několika místech zmiňuje koncept jazykového plánování a statusové plánování je jednou z jeho forem.

Ačkoli je ekonomickým otázkám věnována centrální pozornost, přišly nakonec v rozhovorech s respondenty některé důležité aspekty poněkud zkrátka. Např. v rozhovoru s provozovatelkou jedné jazykové školy J. Woodhamsovou vznikl díky její narativnosti prostor pro otázky efektivity nákladů ve vztahu k cenám, nutnosti promítat růst nebo pokles poptávky do cen nabízených kurzů apod. Tato otázka se nabízí, zvláště když autorka tak pečlivě v podstatě zmapovala vídeňský trh cizích jazyků v segmentu

výuky češtiny v jazykových školách právě včetně aktuálních cen. Přínosné by mohlo být i srovnání cen kursů češtiny s cizími jazyky běžně vyučovanými (angličtina, italština).

Z jazykového hlediska je tok textu diplomové práce plynulý a autorka se vyjadřuje srozumitelně. Proto je poněkud škoda, že po korekturách zůstaly v textu některé nedostatky gramatického nebo formulačního rázu. Upozorním jen na některé: na str. 9 rekece u substantiv (Frage über die Wichtigkeit), na str. 14 (welche der vielen Tausenden auf der Welt gesprochenen Sprachen), na str. 20 (Auswirkung der Sprache betreffender Entscheidungen), na str. 22 (für die in dem internationalen Bereich wirkende Unternehmen), na str. 23 v poznámce pod čarou (der auf dem globalen Markt bevorzugter Sprache), na str. 30 (Durch die EU+Erweiterung ist es zur in kommunikativen Internationalisierung gekommen), na str. 58 zarazí např. forma participia II *beschreibt*, na téže straně v pozn. pod čarou č. 55 tvar v plurálu *bei Österreicher*, na str. 59 v prvním řádku se objevuje evidentním nedopatřením neúplná věta atd. Nápadné je i používání předložky *laut*. Výčet rozhodně není úplný.

Poznámky věcného, obsahového rázu – v pozn. pod čarou č. 15 na str. 30 měl být asi uveden letopočet 1998 místo 2008. Jde-li o ekonomické ztráty podniků, které vznikají díky neznalosti cizích jazyků na straně jejich zaměstnanců (pasáže na str. 19 nebo 23), lze odkázat na jeden nedávný empirický výzkum. Jedná se o zprávu ELAN z prosince 2006: Auswirkungen mangelnder Fremdsprachenkenntnisse in den Unternehmen auf die europäische Wirtschaft. (Zpráva je dostupná přes google.de).

Zásadní hodnota práce však spočívá, jak výše uvedeno, v bohatství nových dat, která by bez přičinlivosti a péle autorky pracovat v terénu zůstala neodhalena. Práci bez výhrad doporučuji k obhajobě a jako témata pro diskusi navrhuji výše zmíněné problémové okruhy či náměty.

V Praze 10. ledna 2010

Vít Dovalil, Ph.D.

UNIVERSITA KARLOVA V PRAZE
FILOZOFICKÁ FAKULTA
Ústav germanistických studií
oddělení germanistiky
Praha 3, Albertova, Patáčova 2, 116 38